

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนกฎหมายในหมวดวิชาสังคมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาชั้นมีผู้ทำการวิจัยไว้น้อยมาก โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมผลงานการวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกฎหมายในหมวดวิชาสังคมศึกษา โดยแยกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. วรรณคดีและงานวิจัยในประเทศ
2. วรรณคดีและงานวิจัยในต่างประเทศ

1. วรรณคดีและงานวิจัยในประเทศ

พิชัยศักดิ์ หรยางกูร (2514: 128-137) ได้กล่าวถึงแนวทางใหม่ของการศึกษา กฎหมายว่า หลักการศึกษาที่ถูกต้องนั้น ต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักศึกษา สร้างให้นักศึกษา เป็นนักคิดที่ดี รู้จักนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้น สำหรับปัญหาการศึกษากฎหมายนั้น เป็นปัญหาเฉพาะที่ยุ่งยากมาก เพราะวิชากฎหมายเป็นวิชาที่ศึกษาไปเพื่อปฏิบัติ แม้จะมีคน จำนวนไม่น้อยที่ศึกษากฎหมายแล้วไม่ออกไปประกอบอาชีพนักกฎหมายโดยตรง เพราะเหตุผลใด ก็ตาม สถาบันทางการศึกษากฎหมายไม่ได้ให้ความรู้ทางด้านปฏิบัติเพียงพอในการออกไป ประกอบอาชีพ เมื่อศึกษากฎหมายจบแล้วจึงไม่สามารถประกอบอาชีพทางด้านกฎหมายได้ ทางแก้ไขจึงควรให้การศึกษาทางภาคปฏิบัติ ตลอดจน เทคนิคทางด้านวิชาชีพแก่นักศึกษาดังแต่ ยังศึกษาอยู่ในสถาบัน ปัญหาสากลของการศึกษากฎหมายในปัจจุบันนี้คือ การเน้นหนักในด้าน ทฤษฎีมากเกินไป ผลก็คือการอบรมนักศึกษากฎหมายให้เป็นนักคิดเฉพาะปัญหากฎหมาย ผิดให้ เอาชนะกันด้วยเหตุผล ในรูปทฤษฎีของกฎหมายที่ซับซ้อนจนทำให้ลิ้มมูลฐานของกฎหมายว่า เป็นสิ่งที่มีขึ้นเพื่อควบคุมพฤติกรรมของสังคม การที่พยายามให้มีการศึกษาวิชาอื่น เช่น รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยลดการเน้นทางทฤษฎีกฎหมายลงได้ และในขณะเดียวกันก็ยังเอื้ออำนวยให้นักศึกษากฎหมายมีความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ วิชากฎหมาย ซึ่งจะช่วยให้เป็นนักคิดที่ดีได้ การศึกษาที่ให้นักศึกษาปฏิบัติการด้วยตนเอง เรียกว่า

แบบ Clinical Education ซึ่งจะให้นักศึกษาได้รับความรู้และเทคนิคในการปฏิบัติของวิชากฎหมายและยังสร้างความเข้าใจให้แก่นักกฎหมายในเรื่องบทบาทของกระบวนการทางกฎหมายที่มีผลต่อสังคม

สำหรับปัญหาการศึกษากฎหมายในประเทศไทยนั้นยุ่งยากกว่าที่กล่าวมาแล้วคือขาดทั้งการศึกษาในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ระบบการศึกษากฎหมายในประเทศไทยมีทั้งปัญหาด้านเนื้อหาวิชาซ้ำซ้อนและปัญหาด้านวิธีสอน กล่าวคือการศึกษาในระดับบัณฑิตในมหาวิทยาลัยกับการศึกษาในระดับหลังจากได้เป็นบัณฑิตแล้วไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะผู้สอนส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่รับผิดชอบในวิชาเดียวกันในสถาบันทั้งสอง หรือไม่ก็เป็นบุคคลที่มาจากวงการเดียวกันซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายอยู่แล้ว การจัดหลักสูตรในมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนสอนกฎหมายมีวิชาส่วนใหญ่เหมือนกัน ด้านวิธีสอนก็สอนให้นักศึกษาเป็นนักจำมากกว่าเป็นนักคิด การสอนส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการบรรยาย ซึ่งไม่ชัดเจนให้นักศึกษารู้จักคิดแก้ปัญหา ทั้งนี้เพราะผู้สอนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่นอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาที่จะมาเตรียมการสอนและประเมินผลการสอน สำหรับการสอนที่ให้ผู้ใช้กฎหมายเป็นผู้สอนกฎหมายอาจเป็นผลดีในแง่ที่ให้นักศึกษากฎหมายเห็นทัศนะของผู้ใช้กฎหมายที่มีต่อกฎหมายในลักษณะหนึ่ง ๆ แต่ทัศนะของผู้ใช้กฎหมายไม่ใช่เป้าหมายหลักของการศึกษากฎหมาย เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการศึกษากฎหมายก็คือการเอากฎหมายที่ตรงกับปัญหามาใช้แก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร กฎหมายเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงตามสภาพของสังคม ยิ่งสังคมซับซ้อนมากขึ้นเพียงใด กฎหมายก็ซับซ้อนขึ้นเท่านั้น สิ่งที่ต้องคือสถาบันการศึกษากฎหมายต้องให้ความรู้ทางทฤษฎีแก่นักศึกษา คือสอนที่มาและเหตุผลของกฎหมายตลอดจนแนวทางที่กฎหมายอาจวิวัฒนาการไป ขณะเดียวกันต้องให้ความรู้ทางด้านปฏิบัติแก่นักศึกษา เพื่อทราบแนวทางที่จะนำกฎหมายไปใช้อย่างถูกต้อง

วิธีการศึกษากฎหมายแบบลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Clinical Education) นั้นไม่ได้อาศัยการปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ต้องอาศัยการเรียนในห้องเรียนประกอบด้วย การศึกษาในห้องเรียนแบบสัมมนาภายหลังที่มีการปฏิบัติการของนักศึกษากฎหมายมีประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ในหมู่นักศึกษา การเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดค้นกับผู้ที่ปัญหาทางกฎหมายนั้นจะทำให้ นักศึกษาระดือหรือรุ่นที่จะแสวงหาความรู้ในปัญหานั้นมากกว่าปกติ เมื่อศึกษาถึงซึ่งแล้วก็ยากที่จะลืมได้ คุณภาพของหลักสูตรการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับ การเปิดช่องทางให้นักศึกษามีโอกาสใช้ความพยายามในเรื่องนั้น ปัญหาประการหนึ่งของการศึกษากฎหมายแบบลงมือปฏิบัติก็คือการขาดแคลน

หนังสือคำรา การมีสถาบันการศึกษากฎหมายแล้วไม่มีห้องสมุดนั้น เป็นไปไม่ได้ การสร้างนักกฎหมายที่ไม่มีความรู้ทางปฏิบัติ ไม่เข้าใจปัญหาเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายกับกระบวนการอื่นในทางเศรษฐกิจ สังคมก็มีอันตรายทัดเทียมกับการที่สถาบันการศึกษาไม่มีห้องสมุด การที่จะให้นักศึกษากฎหมายลงมือปฏิบัติได้นั้น ต้องมีความรู้กว้างขวางพอสมควรซึ่งจะหาได้จากการอ่านหนังสือเท่านั้น ห้องสมุด เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาแบบลงมือปฏิบัติ การที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษาลงมือปฏิบัติทัดเทียมกับห้องสมุดนั้นมีเหตุผลสนับสนุนอยู่ประการหนึ่งคือ การศึกษาแบบนี้อาจศึกษาได้กว้างขวางลึกซึ้งโดยไม่มีขอบเขตจำกัดและมีผลในการพัฒนาคนซึ่งมีผลโดยตรงในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะการที่มีคนมีความรอบรู้กฎหมายไปบริการโดยมีคุณธรรมนั้นย่อมทำให้เกิดระเบียบขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนตั้งมั่นในการประกอบอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร

อมร จันทรสมบูรณ์ (2517: 13) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนกฎหมายในระดับมหาวิทยาลัยไว้ว่า นักกฎหมายในวงการสอนกฎหมายในมหาวิทยาลัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยอาจเรียกได้ว่าเป็นผู้ชี้ช่องทางหรือชี้ปัญหาให้แก่การบัญญัติกฎหมายหรือการใช้กฎหมาย ในระยะแรก ๆ ที่ประมวลกฎหมายใหม่่ออกใช้บังคับ การสอนกฎหมายในประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายส่วนใหญ่จะเป็นการสอนตามบทมาตรา หรือเป็นการวิจารณ์บทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายว่ามีข้อบกพร่องหรือสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด วิธีการนี้ภายหลังถูกวิจารณ์ว่าเป็นการสอนสำหรับผู้มีหน้าที่ใช้กฎหมายในการประกอบอาชีพมากกว่า เป็นการสอนนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งต่อไปในอนาคตยังไม่ทราบว่านักศึกษาเหล่านั้นจะไปประกอบอาชีพหรือเป็นนักกฎหมายในวงการใด การสอนกฎหมายตามบทมาตราทำให้นักศึกษาไม่ทราบถึงแนวคิดทั่วไปของหลักกฎหมาย ต่อมาวิธีการสอนกฎหมายในมหาวิทยาลัยจึงเปลี่ยนไป คำราเรียนกฎหมายในมหาวิทยาลัยจึงได้ลำดับแนวความคิดและมีการอธิบาย เป็นหลักกฎหมาย และมีการอ้างอิงคำพิพากษาของศาล เป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่ง โดยมีความคิดว่า การเรียนกฎหมายจะต้องประกอบด้วยหลักกฎหมายอื่น เป็นทฤษฎีและคำพิพากษาของศาลอื่น เป็นผลทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ อมร จันทรสมบูรณ์ (2519: 27-30) ยังได้กล่าวถึงความล้มเหลวในการศึกษาวิชานิติศาสตร์ของฝ่ายมหาวิทยาลัยว่า ในการกำหนดหลักสูตรของวิชานิติศาสตร์ ฝ่ายมหาวิทยาลัยดูเหมือนมิได้ให้ความสำคัญแก่การวิวัฒนาการของ "ระบบกฎหมาย" ซึ่งเริ่มจากระบบกฎหมาย เอกชนไปสู่ระบบกฎหมายมหาชนและขาดการสำนึกถึงวิวัฒนาการของระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่มีวิวัฒนาการจากรูปแบบที่ประชาชนแสดงเจตนาในการออกเสียงเลือกตั้ง

ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่กลุ่มชนเรียกร้องให้รัฐ เข้ามาแก้ปัญหา เศรษฐกิจและสังคมให้แก่คน
 หลักสูตรการศึกษานิตินศาสตร์ของมหาวิทยาลัยประกอบด้วย การศึกษาทฤษฎีในประมวลกฎหมาย
 แห่งและพาณิชย์ประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความและพยานหลักฐาน
 เป็นส่วนสำคัญ การกำหนดหลักสูตรในลักษณะนี้ ทำให้เข้าใจว่ามหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้
 สำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพ เป็นนักกฎหมายประเภทประกอบอาชีพคือ เป็นผู้พิพากษา
 อัยการ ทนายความ หรือพนักงานสอบสวนมากกว่าที่จะผลิตนักนิติศาสตร์ที่มีความคิดริเริ่มและ
 พื้นฐานพอที่จะไปแสวงหาความรู้ความชำนาญกฎหมายในสาขาต่าง ๆ ประเทศไทยได้ะไรบ้าง
 จากผู้สำเร็จวิชากฎหมายโดยไม่รู้จักจุดหมายของกฎหมายที่ผันแปรไปตามระยะต่าง ๆ ของแนว
 ความคิดทางปรัชญากฎหมาย นักกฎหมายที่รู้ตัวบทกฎหมายที่ปราศจากความสัมพันธ์กับระบบ
 เศรษฐกิจและสังคม นักกฎหมายที่ไม่รู้โครงสร้างของกฎหมายซึ่งจัดตั้งสถาบันและกลไกของรัฐ
 และระบบคนงานของรัฐ มหาวิทยาลัยควรจะมีการปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาวิชากฎหมายที่ทำการ
 สอนให้ทันต่อกฎหมายที่ตราขึ้นใหม่หรือเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้ทันต่อปัญหาของบ้านเมืองหรือ
 ของประเทศในระยะต่าง ๆ

สุธาติ สัตตบุศย์ (2525: 1-4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้กฎหมายว่า เมื่อนมนุษย์
 เกิดมาอยู่ร่วมกันในสังคมก็ย่อมตกอยู่ในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมนั้น กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์
 อย่างหนึ่งของสังคมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างแยกไม่ออก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนจะต้อง
 รู้กฎหมาย กฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้การเรียนรู้กฎหมายมีความ
 ล้ำบากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้คนเมื่อในการศึกษาเรียนรู้กฎหมาย แต่เมื่อไปกระทำผิดกฎหมายขึ้น
 จึงเห็นความสำคัญของการเรียนรู้กฎหมาย เพราะจะไปแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ วิธีการเรียนรู้
 กฎหมายที่ดีคือการเรียนรู้กฎหมายที่ละเอียดละน้อย เริ่มค้นจากกฎหมายพื้นฐานที่ไม่สลับซับซ้อน
 สามารถเข้าใจง่ายเสียก่อน แล้วค่อยศึกษาเนื้อหากฎหมายที่ยากขึ้นเรื่อย ๆ

การศึกษากฎหมายจะก่อประโยชน์ให้ผู้ศึกษาและสังคม ดังนี้

1. ทำให้ผู้ศึกษารู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ไม่ล่วงละเมิดซึ่งกันและกัน

ทำให้สังคมสงบสุข

2. ทำให้เฉลียวฉลาดทันคน ไม่ตกเป็นเครื่องมือของผู้อื่นโดยง่าย
3. ทำให้เป็นผู้ประพฤติดี ประพฤติชอบไม่กระทำผิดกฎหมาย
4. ทำให้เป็นที่น่านับถือของผู้อื่น ทำอะไรมีเหตุผล หลักเกณฑ์

5. ทำให้เจริญก้าวหน้าในชีวิต สามารถนำกฎหมายที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพอย่างกว้างขวาง

6. ทำให้เรียนรู้และเข้าใจวิชาอื่น ๆ ได้ดี เพราะกฎหมายเกี่ยวข้องกับวิชาอื่น ๆ เช่น รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์

ปาพจน์ โสภณ (2526: 45-47) กล่าวถึงความสำคัญของโครงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในเขตยากจน ถึงความสำคัญของการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนว่า ปัญหาความยากจนในชนบทมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ ความไม่รู้กฎหมายก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การเอารัดเอาเปรียบกันในการประกอบอาชีพ การแบ่งกันถือครองที่ดิน ความไม่เป็นธรรม ความไม่เข้าใจกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับราษฎร โครงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในเขตยากจนมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ยากจนในทางอรรถคดี การทำนิติกรรม และปัญหาทั่วไปทางกฎหมาย

2. เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนโดยทั่วถึง

3. เสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม เพื่อจุดประสงค์ดังนี้

1. ในด้านการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายของประชาชน และประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทให้มีความรู้ทางกฎหมายเบื้องต้นในการประกอบอาชีพ เช่น การถือครองที่ดิน การทำนิติกรรมต่าง ๆ เมื่อประชาชนมีความรู้ก็จะทำผิดกฎหมายน้อยลง และยังขจัดความไม่เข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับราษฎร

2. ด้านความสงบของสังคม เมื่อได้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ผู้ถูกเอารัดเอาเปรียบและไม่ได้รับความเป็นธรรมในการประกอบอาชีพและที่มีอรรถคดีแล้ว ปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ก็จะลดลง ส่งผลดีในการประกอบอาชีพของราษฎร ทำให้ประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องกังวลต่อปัญหาด้านกฎหมายต่าง ๆ

ประเทิน มหาพันธ์ (2519) ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาอบรม ภูมิหลังของครอบครัวกับการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาอบรม บุคลิกภาพกับการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน และศึกษาความรู้สึกนึกคิดของเยาวชนก่อนการกระทำผิดกฎหมาย และภายหลังการกระทำผิดกฎหมาย ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ชุด สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม คือกลุ่มตัวอย่างประชากรที่กระทำผิดกฎหมายและถูกควบคุมอยู่ในสถานฝึกอบรมสำหรับ เยาวชนในกรุงเทพมหานครทั้งชายและหญิง จำนวน 401 คน และกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีได้กระทำผิดกฎหมายจากแหล่งเสื่อมโทรมย่านคลองเตยทั้งชายและหญิง จำนวน 55 คน แล้วนำผลการสัมภาษณ์มาหาค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความแปรปรวน กับทดสอบนัยสำคัญของค่าสหสัมพันธ์ด้วย t-test กับ F-test ผลการวิจัยสรุปว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมากระหว่างการศึกษอบรม ครอบครัว บุคลิกภาพกับการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน การศึกษาอบรมของเยาวชนถึงแม้มิได้เป็นปัจจัยเดียวที่ส่งผลไปถึงการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน แต่ก็มีส่วนแสดงให้เห็นว่าการศึกษอบรมมีส่วนเป็นอันมากที่ส่งผลไปถึงการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยการศึกษอบรม ทั้งนี้รวมไปถึงการศึกษาของบิดามารดา ตลอดจนการฝึกอบรมที่เยาวชนควรจะได้รับจากสถาบันในสังคมด้วย ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน ได้แก่ ความมุ่งหวังทางการศึกษา ความสำเร็จและความล้มเหลวในโรงเรียน ความเชื่อในโชคชะตาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ระดับการศึกษาของเยาวชน

กมลทิพย์ คดีการ (2521) ได้วิจัยเรื่อง "การสำรวจทัศนคติของนักเรียน นิสิต นักศึกษาต่อปัญหาการกระทำผิดทางอาญา และต่อผู้กระทำผิดทางอาญา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความรู้สึกและความสนใจของเยาวชนไทยซึ่งกำลังเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพและปัญหาสังคม และทัศนคติของนักเรียน นิสิต นักศึกษาต่อปัญหาการกระทำผิดทางอาญา เกี่ยวกับสาเหตุ การป้องกันและปราบปราม ตลอดจนวิธีการลงโทษและความรู้สึกต่อผู้กระทำผิด ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 12-26 ปี ทั้งชายและหญิง จำนวน 180 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการเทียบอัตราส่วนร้อยละ ไคสแควร์ และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Coefficient of Mean Square Contingency)

ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสังคมรอบตัวเขาอยู่ในสภาพวุ่นวาย การฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายอาญาเป็นการกระทำผิดที่น่าสพึงกลัวที่สุด การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์เป็นความผิดที่เกิดมากที่สุด การลงโทษเพื่อปราบปรามผู้กระทำผิดจะให้ได้ดีควรใช้วิธีการยึดหยุ่นให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำผิดและประเภทของความผิดนั้น ส่วนการป้องกันการกระทำผิดรัฐควรกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนโดยทั่วถึงกัน และที่เป็นปัจจัยต่อความสงบสุขในสังคมคือ ความสัมพันธ์ของคนในชาติ นอกจากนี้ความรู้สึกที่สำนึกขึ้นเองเป็นสาเหตุที่บุคคลไม่กระทำผิด อย่างไรก็ตามก็ส่วนใหญ่มีความสงสารผู้กระทำผิดมากกว่าจริง เกือบและให้โอกาสบุคคลนั้นแก้ตัว

สุพจน์ จักขุทิพย์ (2521) ได้วิจัยเรื่อง "ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการประพฤตินอกสมควรแก่สภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร"

โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ เปรียบ เทียบลักษณะทางจิตสังคมและสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีปัญหาความประพฤติกับนักเรียนปกติ สร้างแบบวัดลักษณะการคบเพื่อน การใช้เวลาว่างและความรู้ทางกฎหมายของเยาวชน และหาข้อสรุป ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและเยาวชนต่อไป ดำเนินการวิจัยโดยใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวน 360 คน ทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ทดสอบค่า F (F-test) ผลการวิจัยพบว่า ในกลุ่มที่ครอบครัวยุคนานาชาติใหญ่ที่ประพฤตินอกสมควรแก่สภาพนักเรียนมีสุขภาพกายไม่ดีกว่านักเรียนปกติ มีสาเหตุมาจากอิทธิพลของเพื่อน จากการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อย และใช้เหตุผลน้อยกว่านักเรียนปกติ รวมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่านักเรียนปกติ และมีความรู้ทางกฎหมายควบคุมความประพฤติของนักเรียนและเยาวชนน้อยกว่าด้วย

ฉวีวรรณ จันทรัตน์ (2522) ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนกฎหมายระดับประกาศนียบัตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชากฎหมายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพแผนกพาณิชย์กรรม ในด้านเนื้อหาวิชา อุปกรณ์การสอน วิธีสอน หลักสูตร การวัดผล ความต้องการและการนำไปใช้ โดยการสุ่มตัวอย่างประชากรเป็นอาจารย์สอนวิชากฎหมาย 35 คน นักเรียน 357 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาแผนกพาณิชย์กรรมที่เปิดสอนวิชากฎหมาย ปีการศึกษา 2521 โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนกฎหมาย

ที่สร้างขึ้นเอง เป็น เครื่องมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ คำมีชนิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า z เป็นรายข้อ สรุปผลการวิจัยได้ว่า อาจารย์โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชา กฎหมายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อาจารย์และนักเรียนมีความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชากฎหมายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ นักเรียน หลักสูตรและเนื้อหาวิชากฎหมาย แบบเรียนวิชา กฎหมาย เทคนิควิธีสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในเรื่อง การเตรียมการสอน การประเมินผล และสื่อการสอน

ธงชัย รักชอน (2523) ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน วิชาสังคมวิทยา ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงในวิทยาลัยครู" โดยมีวัตถุประสงค์ใน การวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมวิทยา ระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาชั้นสูงในวิทยาลัยครู และ เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมวิทยา ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ผู้สอน 36 คน นักศึกษา 360 คน ในวิทยาลัยครู 18 แห่ง ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) นำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าร้อยละ คำมีชนิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าซี (z-test) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาความรู้และ เข้าใจจุดมุ่งหมาย ขอบเขตของหลักสูตรและความสำคัญของการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษา ควรมีการเชิญวิทยากร การจัดนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ การใช้หนังสือพิมพ์และวารสาร โทรทัศน์ ภาพยนตร์ร่วมกับหนังสือเรียน ให้คะแนนการเข้าห้องเรียน อย่างสม่ำเสมอ การทดสอบปลายภาค เป็นแบบอัตนัยและปรนัยปนกัน ทดสอบวัดความสามารถ ของนักศึกษาในด้านการแสดงความคิดเห็น ความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ เมื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับปัญหาในการเรียนการสอนวิชาสังคมวิทยา อาจารย์และนักศึกษามีความ เห็นไม่แตกต่างกันในด้าน เอกสารประกอบการเรียนการสอนมีไม่ เพียงพอ เนื้อหาวิชามีรายละเอียดมากเกินไป ขาดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักศึกษาได้คิดวิพากษ์

วิจารณ์ และได้แสดงความคิดเห็น ไม่มีอุปสรรคการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ การวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ส่วนด้านที่นักศึกษาเห็นว่า เป็นปัญหามากที่สุดแต่อาจารย์เห็นว่า เป็นปัญหาน้อยคือ เนื้อหาวิชาที่กำหนดให้ยากเกินไป มีรายละเอียดมากเกินไป และไม่มีประโยชน์ รวมทั้งขาดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาได้อ่านและค้นคว้าจากหนังสืออื่น

ลีนจี ทะวานนท์ (2524) ได้วิจัยเรื่อง "ความสำคัญของปัญหากฎหมายในหลักสูตรสังคมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหากฎหมายที่ประชาชนประสบอยู่ในชีวิตประจำวันว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนวิชากฎหมายในสาขาสังคมศึกษาเพียงใด ปัญหาที่ว่านั้นมีมากในด้านกฎหมายแห่ง อาญา หรือกฎหมายอื่นและประชาชนให้ความสนใจนำปัญหาไปปรึกษาและขอคำแนะนำจากองค์การเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือสังคมด้านกฎหมายเพียงใด โดยการสอบถามปัญหาจากประชาชนที่มาขอคำแนะนำ ปรึกษาปัญหากฎหมายกับสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ แล้วบันทึกปัญหาเหล่านั้น เป็นลายลักษณ์อักษรแล้วนำข้อความเหล่านั้นมาแยกประเภทตาม เพศ อายุ ภูมิลำเนา การจดทะเบียนสมรส ปัญหากฎหมายแห่ง อาญา และกฎหมายอื่น และนำมาหาคำร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สตรีเป็นผู้นำปัญหามาปรึกษามากกว่าชาย อายุเจ้าของปัญหาอยู่ในเกณฑ์ 31-40 ปี มากที่สุด เจ้าของปัญหามีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครมากกว่าต่างจังหวัด การจดทะเบียนสมรสพบว่ามากกว่าการไม่จดทะเบียน ประเภทของปัญหาพบว่ามีปัญหากฎหมายแห่งมากกว่า กฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น เฉพาะกฎหมายแห่ง การหย่ามาเป็นอันดับหนึ่ง ปัญหาที่มีมากเป็นที่สองคือการเช่าทรัพย์สิน อันดับที่สามคือปัญหาการกู้หนี้ยืมสินและการขอคำอุปการะเลี้ยงดู และปัญหาเกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยามาเป็นอันดับสี่

ปัญหากฎหมายอาญา พบว่า มีผู้มาขอคำปรึกษาน้อยมากเพียง 6 ราย ในด้านกฎหมายอื่น มีปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

จากผลการวิจัยดังกล่าว พบว่าปัญหากฎหมายที่ประชาชนประสบและมีความเดือดร้อนนั้น เนื่องมาจากการดำเนินชีวิตประจำวัน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในวิชากฎหมายทั่วไปหรือกฎหมายพื้นฐาน ทั้งนี้เพราะไม่เคยได้รับการศึกษาเล่าเรียนหรือไม่เคยได้รับการอธิบายจากผู้มีความรู้มาก่อนหรือหาก เข้าใจบ้างก็เพียงผิด เค้นจนทำให้ได้กระทำในสิ่งอันก่อปัญหาขึ้น

หรือบางรายอาจจะทำในสิ่งนี้อาจ เป็นปัญหาได้หากมิได้มาขอคำปรึกษาจากสมาคมฯ จึงทำให้ทราบว่ามีส่วนหนึ่งของปัญหากฎหมายมาจากหลักสูตรวิชากฎหมายในสังคมศึกษา คือหลักสูตรสังคมศึกษาที่ผ่านมามีได้ส่งเสริมการเรียนการสอนวิชากฎหมายทั่วไปหรือกฎหมายพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาถึงอุดมศึกษาอย่างเพียงพอ คือมิได้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชานี้อย่างถูกต้อง แต่เพียงง่าย ๆ ในสิ่งใกล้ตัวก่อน แล้วค่อย ๆ ขยายเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ และลึกซึ้งในชั้นอุดมศึกษา

กาญจนา เวชยนต์ (2525) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนจริยศึกษาของครูสังคมศึกษาและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ในกรุงเทพมหานคร , โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนจริยศึกษาของครูสังคมศึกษาและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ ในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนจริยศึกษาระหว่างครูผู้สอน และนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนจริยศึกษา ประกอบด้วยคำถามแบบตรวจคำตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิดส่งไปยังนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ จำนวน 600 คน และครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ทุกคน เป็นจำนวน 50 คน จากโรงเรียนรัฐบาล 30 แห่ง โรงเรียนราษฎร์ 10 แห่ง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนจริยศึกษาของครูสังคมศึกษาและนักเรียนโดยส่วนรวม เป็นปัญหাপานกลางทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนจริยศึกษาโดยส่วนรวมแล้วไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. วรรณคดีและงานวิจัยในต่างประเทศ

การสอนกฎหมายในวิชาสังคมศึกษาในต่างประเทศโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาได้มีการค้นคว้าในการปรับปรุงการเรียนการสอนกฎหมายในระดับมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ปรับปรุงวิธีการสอนใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เปลี่ยนแปลงบทเรียนให้ที่น่าสนใจและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน วรรณคดีต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกฎหมายในวิชา

สังคมศึกษาที่รวบรวมมามีดังต่อไปนี้

พอล เอ ฟรอยด์ (Paul A. Freund 1973: 363-367) ได้เสนอวัตถุประสงค์กว้าง ๆ ของหลักสูตรการสอนกฎหมายไว้ 3 ประการคือ

1. หลักสูตรควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้สติปัญญาวินิจฉัยวิเคราะห์เหตุผลทางจริยธรรม คือรู้จักตั้งคำถามว่า "ทำไม" ในขณะที่ศึกษา
2. หลักสูตรจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงกระบวนการของกฎหมายอย่างแจ่มแจ้งว่ามีใช่เป็นเพียงตัวบทที่เป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น แต่ยังมีอีกหลายสิ่งทีตัวบทกฎหมายครอบคลุมไม่ถึง
3. หลักสูตรจะต้องมุ่งให้นักศึกษาเข้าใจความคิดหรือปรัชญาที่เป็นรากฐานของตัวบทกฎหมายด้วย

นอกจากนี้ ฟรอยด์ ยังได้เสนอว่ารากฐานของการสอนกฎหมายทั้งหมดนั้น ควรจะเน้นที่การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายของนักเรียน นั่นคือบทเรียน บทเรียนควรจะต้องเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงไม่ว่าจะใช้วิธีการใด ๆ ก็คือ

1. บทเรียนจะต้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
2. วิธีการวิเคราะห์ทางจริยธรรมว่าค่านิยมใด (ความซื่อสัตย์หรือการไม่ทำร้ายผู้อื่น) เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพิจารณาปัญหานั้น ๆ จะต้องสมเหตุสมผล
3. การศึกษาจะต้องไม่ละเลยที่จะชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงข้อบกพร่อง ความไม่สมบูรณ์แบบของกระบวนการทางกฎหมายในโลกแห่งความเป็นจริง

วัตต์ แอล แบล็ค (Watt L. Black 1975: 11-13) กล่าวว่าการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายนั้น เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกาแล้ว การสอนเกี่ยวกับกฎหมายนั้นมุ่งหมายให้นักเรียนเข้าใจถึงค่านิยมพื้นฐานของสังคมที่มีผลต่อชีวิตในสังคมอเมริกัน ความรู้เรื่องกฎหมายจะช่วยให้เด็กเข้าใจในเรื่องนี้ได้ดีขึ้น แต่ปัญหาในการปรับปรุงหลักสูตรประเภทนี้ให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบันมีอยู่เสมอ เขาได้รวบรวมรายชื่อหน่วยงานเอกชน มูลนิธิ องค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในอเมริกา งานส่วนใหญ่ของหน่วยงานพวกนี้ได้แก่ การผลิตตำรา บทเรียน และการฝึกหัดครู

สตีเฟน ซี คานัน (Stephen C. Khan 1975: 3-6) ได้เรียกร้องให้มีการสอนนิติศาสตร์ (Jurisprudence) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา นิติศาสตร์หมายถึงปรัชญาของกฎหมาย

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางศาลและระบบกฎหมาย เหตุผลของคานันก็คือ เขาต้องการให้ประชาชนเข้าใจระบบกฎหมายตามความเป็นจริง อันเป็นสภาพที่เป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน ไม่ใช่เชื่อถืออย่างผิด ๆ กับความเป็นเลิศทางกฎหมาย อันเป็นความคิดที่พัฒนามาจากประเทศอังกฤษในศตวรรษที่ 17 แต่ว่าใช้ไม่ได้กับสังคมอเมริกันในปัจจุบันนี้แล้ว

แพทริก เจ. พายไพโรวิตโต (Patrick J. Pieprovito 1976: 73-75)

เสนอว่าหัวใจสำคัญของหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายคือแนวความคิดที่เป็นรากฐานของการวางหลักสูตรนั้นขึ้นมา เขาว่าแทนที่หลักสูตรจะเน้นให้นักเรียนเชื่อถือ ยอมรับด้วยทฤษฎีที่วางไว้ หลักสูตรที่ดีควรจะได้รับ การออกแบบให้ผู้เรียนรู้จักใช้วิจารณญาณพิจารณาถึงปัญหาทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ผู้เรียนควรจะสามารถพิจารณาค่านิยมของตนเองและสังคม แล้วนำมาไตร่ตรองว่าอะไรคือสิ่งที่ควรจะยินยอมหรือห้ามปราม ในแง่ของกฎหมาย เพื่อให้เหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อมในช่วงชีวิตของผู้เรียนเอง มิใช่บังคับให้ผู้เรียนยอมรับกฎเกณฑ์ที่วางไว้แต่ก่อนและอาจล้าสมัยไปแล้ว หากเป็นเช่นนี้อาจส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติไม่ต่อกฎหมาย และเขายังได้อธิบายถึง "โครงการศึกษาเกี่ยวกับความยุติธรรม" (Project Justice) ซึ่งเป็นหลักสูตรเชิงปฏิบัติการสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายซึ่งเขาได้วางไว้และใช้กับโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสังคมและอาชญากรรม

โอ แอล เดวิส จูเนียร์ (O.L. Devis Jr. 1977: 33-35) กล่าวถึงข้อควรคำนึงที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ความสนใจ ข้อควรคำนึงดังกล่าวประกอบด้วย 3 ข้อคือ

1. หลักการและเหตุผลของการเสนอหลักสูตรจะต้องได้รับการตรวจสอบและเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมอยู่เสมอ
2. เดวิสมีความเห็นเช่นเดียวกับวัตต์ แอล แบล็ค (Watt L. Black 1975: 11-13) ในข้อที่ว่า "การศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายไม่ใช่ การศึกษานิติศาสตร์ (การศึกษาด้วยทฤษฎี)" แต่เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งหมายให้นักเรียนเข้าใจวิถีชีวิตของสังคมอเมริกันได้ดีขึ้น
3. การปรับปรุงเกี่ยวกับวิธีสอน การผลิตตำรา การฝึกฝนครูจะต้องกระทำอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง

อิสิดอร์ สตาร์ (Isidore Starr 1977: 6-11) ได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการเรียนการสอนกฎหมายในโรงเรียนมัธยมว่าเริ่มต้นในปี 1962 สภาการศึกษาสังคมศึกษาแห่งชาติ (The National Council for the Social Studies) ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระหว่างครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อหาวิธีสอนเรื่อง กฎหมายสิทธิมนุษยชน (Bill of Rights) เอกสารที่ได้รับจากการประชุมคือโปรแกรมการปรับปรุงการสอนกฎหมายสิทธิมนุษยชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา (A Program for Improving Bill of Rights Teaching in The High School) และจากจุดนี้เองก็ไ้มีความพยายามที่จะปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในโรงเรียนมัศึกษาค่อย ๆ แพร่หลายไปทั่วสหรัฐอเมริกา

มารา เบรเวอแมน (Mara Braverman 1977: 32-34) ได้เน้นถึงความจำเป็นในการให้การศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายแก่ประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้ประชาชนมีความรู้ มีการศึกษา เป็นผู้พิทักษ์ระบอบการปกครองนี้ไว้ การให้การศึกษาเช่นนี้จำเป็ต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุม เสนอบทเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน และความจำเป็นของสังคม เขาอธิบายถึงโครงการ "กฎหมายในสังคมเสรี" (Law in A Free Society Project) ซึ่งเป็นโครงการระดับชาติของสหรัฐอเมริกาตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย หน้าที่ใหญ่ของโครงการนี้คือ ปรับปรุงหลักสูตร คิดค้นวิธีการสอน ผลิตตำราเรียน ทำการฝึกหัดครู รวมทั้งการฝึกอบรมครูประจำการและผลิตครูใหม่เข้าทำการสอนกฎหมายโดยเฉพาะ โครงการเอกชนที่ตั้งขึ้นโดยไม่หวังผลกำไรและดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับโครงการ "กฎหมายในสังคมเสรี" ยังมีอีกหลายโครงการ "การศึกษาเพื่อเน้นกฎหมาย" (Law Focus Education) ในรัฐเทกซัส (Black 1977: 12-16) และโครงการ "สิทธิและความรับผิดชอบของพลเมืองในสังคมเสรีประชาธิปไตย" (The Rights and Responsibilities of Citizenship in A Free Society) ในรัฐมิสซูรี (Richter 1977: 19-23) กับโครงการ "ศูนย์การศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเมืองซินซินนาติ" ในเมืองซินซินนาติ (Naylor 1977: 24-27) โครงการพวกนี้พยายามจัดให้มีการฝึกอบรมครูผู้สอนเกี่ยวกับกฎหมายในระดับอนุบาลถึงระดับชั้นสิบสองในรัฐของตน มีการผลิตตำรา ค้นคว้าวิธีสอนใหม่ ๆ และทำงานเป็นสื่อกลางให้มีการพบปะกันระหว่างครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกันทุกสาขา เช่น นักการศึกษา หนายความ ผู้พิพากษา นอกจากนี้โครงการพวกนี้ยังเป็นแรงผลักดันให้มีการเปิดหลักสูตรสำหรับฝึกหัดครูผู้สอนเกี่ยวกับกฎหมายโดยตรงในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ด้วย ในบางรัฐ เช่นรัฐมิชิแกนแม้จะไม่มีโครงการในลักษณะข้างต้นโดยตรง แต่มีสมาคมวิชาชีพกฎหมายจัดให้มีการประชุม เชิงปฏิบัติการสำหรับครูผู้สอนเกี่ยวกับวิชากฎหมายเป็นครั้งคราว กล่าวคือสมาคม "หนายความแห่งรัฐมิชิแกน" (Minnesota State Bar

Assosiation) และมูลนิธิ "นายความแห่งมินิโซตา" (Minnesota Bar Foundation) จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ "กฎหมายและเด็ก" (Children and the Law Workshop) สำหรับครูผู้สอนเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายแก่เด็ก ๆ การจัดประชุมเช่นนี้เป็นงานส่วนหนึ่งของโครงการ "กฎหมายและเด็ก ๆ" (Children and the Law Project) ซึ่งได้รับการจัดตั้งและสนับสนุนโดยสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายแห่งในมินิโซตา (Keeler 1977: 28-31)

แพทริเซีย เอ มอสเลย์ (Patricia A. Mosley 1977: 17-18) ได้กล่าวถึงการจัดหลักสูตรเกี่ยวกับกฎหมายในโรงเรียนระดับอนุบาลได้จัดให้มีขึ้นเพื่อเตรียมเด็ก ๆ ให้พร้อมสำหรับการศึกษาในหัวข้อเดียวกันในระดับประถม เขาได้อธิบายถึงหลักสูตรดังกล่าวของรัฐเท็กซัส ตามหลักสูตรเด็ก ๆ จะได้รับการสอนเกี่ยวกับ "กฎ" ความจำเป็นของกฎเป็นเบื้องต้นแรก บทเรียนเรื่องต่อ ๆ มาจะมีเรื่องความเป็นผู้นำ ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ เป็นความคิดหลักของบทเรียน

นอร์แมน กรอสส์ (Norman Gross 1977: 168-169) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนกฎหมายควรจะได้คำนึงถึงข้อควรตระหนัก 5 ประการด้วยกันคือ

1. กฎหมายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกรูปทุกนาม ทุกคนมีความจำเป็นต้องทราบข้อกฎหมายไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การศึกษาเรื่องกฎหมายจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจของทั้งนักการศึกษาและนักเรียนกฎหมาย

2. การศึกษากฎหมายมุ่งศึกษาเฉพาะตัวบทไม่ได้ หากต้องรวมถึงการสำรวจ การตีความด้วยและการนำไปประยุกต์ใช้

3. ตัวบทกฎหมายนั้นสะท้อนให้เห็นค่านิยมและความสนใจของทั้งปัจเจกชนและกลุ่มของสังคม ดังนั้นการเข้าใจตัวบทนั้นจำเป็นต้องสามารถระบุและประเมินตัวแปรต่าง ๆ ด้วย

4. ส่วนหนึ่งของกฎหมายเป็นเรื่องที่ยังไม่ตกลงกันได้แน่ชัดว่า ในกรณีที่เกิดการพิพาทกันอย่างไรอย่างหนึ่ง ข้อยุติที่ควรจะเป็นนั้นจะมีหลักเกณฑ์เช่นไร การศึกษากฎหมายจึงรวมถึงการศึกษาเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามความเป็นจริงจากแหล่งต่าง ๆ เช่น คำพิพากษา และนำมาเสนอเป็นหลักเกณฑ์ที่สมบูรณ์ขึ้นต่อมา

5. ผู้ศึกษากฎหมายควรเข้าใจว่ากฎหมายเป็นสิ่งที่สร้างมาเพื่อรับใช้สังคม สร้างสังคมให้เป็นระเบียบ กฎหมายมิใช่เป็นสิ่งสมบูรณ์ในตัวมันเอง มนุษย์อาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อให้รับใช้วัตถุประสงค์นั้นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ แม้ว่าในแง่หนึ่งกฎหมายจะขึ้นามนุษย์

แต่ในขณะเดียวกันมนุษย์ก็ เป็นผู้กำหนดกฎหมายขึ้นมา การศึกษากฎหมายจึงควรกระทำด้วยจิตใจที่สามารถวินิจฉัยผลดีผลร้ายของกฎหมายได้อย่างลึกซึ้ง มิใช่มุ่งพิจารณาแค่เพียงผิวเผินเท่านั้น

นอกจากนี้ นอร์แมน กรอสส์ (Norman Gross 1977: 6-11) ยังได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้มีการปรับปรุงหลักสูตรมีอยู่ 3 ประการคือ

1. วิธีการสอนเดิมล้าสมัย ส่งเสริมให้นักเรียนท่องจำโดยไม่ใช้สติปัญญาพิจารณา
2. ประชาชนอเมริกันสนใจในเรื่องกฎหมายมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมาย

เกี่ยวกับผู้บริโภคซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของพวกเขาโดยตรง

3. บรรดาสมาคมวิชาชีพ เกี่ยวกับกฎหมายต่างก็กระตือรือร้นที่จะสนับสนุนให้ประชาชนทั่วไปเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย

หลักสูตรในระดับโรงเรียนทั้งระดับประถมและระดับมัธยมที่เกี่ยวกับกฎหมายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วระหว่างปี 1971-1977 การปรับปรุงตำราเรียน การฝึกหัดครูผู้มีความชำนาญเฉพาะก็กระทำกันอย่างกว้างขวาง เขาสรุปว่าการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในระดับโรงเรียนในสหรัฐอเมริกาทั้งหมดนั้นพอจะจำแนกราว ๆ ออกเป็น 2 แนวคือ

1. แนวที่เน้นการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น จะต้องทำอะไรบ้างเมื่อถูกตำรวจจับ
2. ศึกษาในแนวหลักการของกฎหมาย กระบวนการทำงานของระบบกฎหมาย ซึ่งทั้งสองแนวมีเทคนิควิธีสอนที่ต่างกันและสามารถแยกแยะออกไปได้มากมาย

อย่างไรก็ตามแนวความคิดที่เป็นส่วนรวมของการเรียนการสอนเกี่ยวกับกฎหมายตามแนวใหม่นี้มีอยู่ 3 ประการคือ

1. การสอนต้องเน้นให้นักเรียน เรียนภาพทั้งหมดของกระบวนการทางกฎหมาย ให้นักเรียนรู้จักคิดพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย

2. การจัดการเรียนการสอน เน้นความร่วมมือระหว่างนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในรูปสหวิทยาการ ดังนั้นครูอาจจะต้องทำงานร่วมกับนายความในการจัดการศึกษาในบางกรณี

3. การสอนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีครูที่ได้รับการฝึกฝนอย่างดีทางด้านกฎหมาย ดังนั้นจึงมีหลักสูตรการฝึกหัดครูสำหรับสอนเกี่ยวกับกฎหมายมากมายในสหรัฐอเมริกา

ลี อาเบทแมน และคณะ (Lee Arbetman and Others 1979: 103-107) ได้อธิบายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การนำบุคลากรที่อยู่ในวงการกฎหมายมาให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แทนที่จะเชิญบุคลากรจากวงการกฎหมายมาพูดในหัวข้อที่ไม่ได้มีการตกลงในรายละเอียดกันก่อน เขาเสนอไว้ 3 วิธี คือ

1. วิธีการให้บุคลากรเข้ามามีส่วนในการสอน (Intergrated Model) เน้นให้บุคคลที่เชิญมา เป็นส่วนหนึ่งทำให้แผนการเรียนการสอนซึ่งผู้สอนได้วางไว้แล้วสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. วิธีให้บุคลากรเข้ามาเป็นครูผู้สอนโดยตรง (Autonomous Model) เสนอให้นักศึกษากฎหมาย เข้ามาสอนนักเรียน เป็นระยะเวลาประจำโดยทำงานควบคู่ไปกับครูผู้สอน
3. วิธีการศึกษาจากสถานการณ์จริง (On-Site Model) สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมในสถานการณ์จริงทางกฎหมาย เช่น ในศาล โดยอยู่ในความควบคุมและแนะนำของบุคคลที่อยู่ในแวดวงกฎหมายจริง ๆ เพราะเห็นว่าการนำบุคคลในวงการกฎหมาย เข้ามาสู่ชั้นเรียน จะทำให้บทเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามจะต้องมีการวางแผน ระบุบทบาทของผู้ที่ได้รับเชิญและตกลงกันระหว่างครูผู้สอนกับบุคลากรทางกฎหมายให้เป็นที่เข้าใจกันก่อน การเรียนการสอนกฎหมายจึงบรรลุวัตถุประสงค์ได้

พี โทนี เกรแฮม และพอล ซี โคลน์ (P. Tony Graham and Pual C. Cline 1981: 30-33) ได้แนะนำวิธีการสอนเกี่ยวกับกฎหมายแก่เด็กนักเรียนในชั้นประถมไว้หลายวิธีด้วยกัน เขาทั้งสองยืนยันว่ามีเรื่องราวในชีวิตประจำวันของเด็ก ๆ หลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในแง่ใดแง่หนึ่ง การเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายของเด็ก ๆ เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพหากผู้สอนสามารถเลือกสอนในหัวข้อที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของเด็ก ๆ นอกจากนี้เขายังเสนอวิธีสอนซึ่งจะช่วยให้บทเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น โดยจำแนกออกเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับเด็กในระดับอนุบาลจนถึงระดับชั้นปีที่ 3 ระดับชั้นปีที่ 4 ถึงระดับชั้นปีที่ 7 เช่นการเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ อภิปรายถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระเบียบของห้องเรียนและช่วยกันตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นเอง การพาเด็ก ๆ ไปเยี่ยมชมสถานีตำรวจ สำหรับเด็กระดับชั้นปีที่ 4 ถึงปีที่ 7 เขาแนะนำให้มีการสอนกฎหมายอาญา กฎหมายมหาชน กฎหมายพิทักษ์ผู้บริโภค กิจกรรมการสอนที่น่าสนใจในชั้นนี้ได้แก่ การเล่นเกมสถานการณ์ในศาล การเชิญบุคคลในวงการกฎหมายมาสอบถามโดยกำหนดรายละเอียดเรื่องที่จะสอนไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ทุกคนเรียนรู้ความความสนใจของตนเอง เช่น อุปกรณ์การเรียนที่ทำไว้ให้นักเรียนยืม การจัดทำศูนย์การเรียนรู้ก็ได้แนะนำไว้อย่างละเอียด

คาเรน ไลลีน สมิท ดินสมอร์ (Karen Eileen Smith Dinsmore: 1971) ได้วิจัยเรื่อง "The Cognitive Image of Preschool and Kindergarten Children in Nebraska Toward Specific Law Concepts." โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ความรู้ของเด็กนักเรียนชายและหญิงในโรงเรียนอนุบาลในเนบราสกา ที่มีที่อยู่อาศัยในเมือง และชนบท และมีฐานะทาง เศรษฐกิจสังคมอยู่ในระดับต่ำและระดับกลางค่อนข้างสูง เกี่ยวกับกฎหมายใน 10 หัวข้อเรื่องที่กำหนดให้ และเพื่อศึกษาว่าอายุ เพศ ถิ่นที่อยู่อาศัย ฐานะทาง เศรษฐกิจสังคมและสติปัญญา มีผลต่อคะแนนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ วิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้แบบทดสอบความ เข้าใจทางกฎหมาย ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบรูปภาพเกี่ยวกับความ เข้าใจทางกฎหมาย ที่จำเป็นที่สุดโดยคัดเลือกและช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาของเด็ก แล้วนำแบบทดสอบรูปภาพความ เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย (The Pictorial Test of Law Concepts) และแบบทดสอบรูปภาพประกอบเสียง (The Peabody Picture Vocabulary Test) มาใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 80 คน จากศูนย์รับเด็กที่ไร้ที่อยู่อาศัย 10 แห่งในรัฐ เนบราสกา โดยคัดเลือกตามเพศ อายุ ถิ่นที่อยู่ สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม แล้วให้ทุกคนได้รับความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่จำเป็นคนละครึ่งชั่วโมง การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่ามัธยฐาน เลขคณิต มัธยฐาน ฐานนิยมและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับอนุบาลมีความ เข้าใจ เรื่องที่เป็นนามธรรม เกี่ยวกับกฎหมาย ความ เข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมาย อย่างมีนัยสำคัญต่อฐานะทาง เศรษฐกิจสังคม อายุ แต่ไม่เกี่ยวข้องกับถิ่นที่อยู่อาศัย เพศ หรือ สติปัญญา ความ เข้าใจในแต่ละหัวข้อ เรื่อง เด็กจะมีความรู้ในระดับที่แตกต่างกัน ความรู้เกี่ยวกับ รัฐบาลและการลงโทษมีมากที่สุด ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพและการเคารพต่อทรัพย์สินส่วนบุคคล มีความรู้ น้อยที่สุด และแบบทดสอบรูปภาพความรู้ เกี่ยวกับกฎหมายใช้วัดความ เข้าใจ เกี่ยวกับ กฎหมายได้ทั่วไป

ดาเรลล์ ลี เจนทรี (Darrell Lee Gentry: 1971) ได้วิจัยเรื่อง

"Comparative Effects of Two Methods of Teaching Concepts of American Law to High School Students." โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ เปรียบเทียบการสอน 2 วิธีในการสอนความคิดรวบยอดทางกฎหมายอเมริกันและรัฐบาลว่ามีความสัมพันธ์อัน เป็นผลต่อ ความสามารถ ทักษะคิด และความคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมหรือไม่

ดำเนินการวิจัยโดยใช้โปรแกรมการทดลองซึ่งออกแบบขึ้นโดยอาศัยหลักการเรียนรู้แบบ
 สืบสอนนำมาทดลองใช้ในเวลา 1 ภาคเรียน ในวิชาปัญหาประชาธิปไตยจากแบบเรียน
 เรื่องความยุติธรรมในเมือง จากชุดการเรียนสังคมศึกษาเรื่องกฎหมายในสังคมอเมริกัน
 (The Law in American Society) กลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบบรรยายประกอบหนังสือเรียน
 กลุ่มทดลองมีจำนวน 458 คน จากโรงเรียนระดับมัธยม 6 โรงเรียน แบ่งเป็น 18 ห้องเรียน
 กลุ่มควบคุมมีจำนวน 434 คน โรงเรียนมัธยม 6 โรงเรียน แบ่งเป็น 12 ห้องเรียน และได้
 คัดเลือกกลุ่มทดลองจำนวน 9 ห้องเรียนกับกลุ่มควบคุมจำนวน 6 ห้องเรียนมาทำการทดสอบก่อน
 (Pre-test) และหลัง (Post-test) ในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะคิด ความคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ เครื่องมือที่ใช้วัดคือแบบทดสอบความรู้มาตรฐานเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย (The
 Principles of Democracy Test) และแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ของวัตสัน-เกลเซอร์
 (The Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal) แบบทดสอบความเข้าใจ
 เกี่ยวกับภาษา 10 ข้อ (A ten Concept Semantic Differential) ซึ่งสร้างขึ้นสำหรับ
 การวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความแปรปรวนร่วม (Covariance) และ Duncan's New
 Multiple Range Test ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองจะมีคะแนนการทดสอบในด้าน
 ความคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงอย่างมีนัยสำคัญในการเปรียบเทียบจำนวน 5 ครั้ง ของกลุ่มทดลอง
 กับกลุ่มควบคุม ค่ามัชฌิม เลขคณิตของการทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองจะมีค่าสูง
 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

คะแนนการทดสอบทางด้านทักษะคิดเพิ่มขึ้นในทางบวกในกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญ
 ในการเปรียบเทียบจำนวน 5 ครั้ง ของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีค่ามัชฌิม เลขคณิตของการ
 ทดสอบหลังการทดลองเพิ่มขึ้นในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การทดสอบโดยใช้ The Principles of Democracy Test ปรากฏว่า
 คะแนนด้านความรู้ ความสามารถของนักเรียนสูงขึ้น
2. การทดสอบโดยใช้ The Critical Thinking Appraisal ปรากฏว่า
 นักเรียนมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น
3. เมื่อนำคะแนนการทดสอบด้านภาษามาพิจารณาเพื่อวัดทัศนคติการใช้วิธีสอนแบบ
 การทดลอง ปรากฏว่านักเรียนบางส่วนในโรงเรียนมัธยมมีทัศนคติต่อการเรียนกฎหมายดีขึ้น

วอลเตอร์ ฮิวส์ คลาร์ (Walter Hughes Klar: 1971) ได้วิจัยเรื่อง

"An Inquiry into The Knowledge of and Attitudes Toward the Law on the Part of Public School Students in Connecticut." โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาขอบเขตความรู้ในทางกฎหมาย ทศนคติต่อกฎหมายและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติของนักเรียนในชั้นมัธยมในรัฐคอนเนคติกัต (Connecticut) วิธิดำเนินการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 993 คน เป็นนักเรียนในระดับชั้น 6 ชั้น 9 และชั้น 12 ที่มาจากแหล่งชุมชน 11 แห่ง จากเมือง 2 เมือง จากชนบท 2 แห่ง สุ่มมาโดยวิธีสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนแรกมีจำนวน 38 ข้อ สำหรับวัดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายของนักเรียน ตอนที่ 2 มี 37 ข้อ วัดทัศนคติต่อกฎหมายของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทดสอบค่าที (t-test) และหาค่าสหสัมพันธ์ (The Product-Moment Correlation) เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ชั้นเรียน ความแตกต่างระหว่างชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ทางกฎหมายของนักเรียนเพิ่มขึ้นเมื่อมีอายุสูงขึ้น นักเรียนระดับชั้น 12 มีความรู้มากที่สุด นักเรียนระดับชั้น 6 มีความรู้ น้อยที่สุด นักเรียนไม่ชอบกฎหมายมากขึ้นเมื่อเขามีอายุสูงขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดในระดับชั้น 9 และ 12 นักเรียนหญิงในแต่ละระดับชั้น ที่อาศัยอยู่ในเมือง ชานเมือง และชนบท มีความรู้ทางกฎหมายมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่อยู่ในชนบทมีความรู้ทางกฎหมายมากกว่านักเรียนที่อยู่ในเมืองและชานเมือง

แพทริเซีย เอลลิส เบเกอร์ (Patricia Ellis Baker: 1975) ได้วิจัยเรื่อง

"The Effects of A Community Resource Based Law Curriculum Upon The Attitudes and Knowledge of Senior High School Social Studies Students" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนใน 1 ภาคเรียน โดยไม่มีแบบเรียน การบรรยาย แหล่งวิทยาการในชุมชน จุดประสงค์ของการเรียนกฎหมายและทัศนคติและความรู้ของนักเรียนระดับมัธยมปลาย ในความเชื่อถือต่อระบบกฎหมายและระบบการเมือง ดำเนินการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนในระดับชั้น 11 และ 12 จากโรงเรียนมัธยม 2 โรงเรียนแถบหน้าดกในแองการา รัฐนิวยอร์ก จำนวน 255 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 138 คน กลุ่มควบคุม 117 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมี 4 แบบ เป็นแบบวัดความรู้ 2 แบบ วัดทัศนคติ 2 แบบ แบบวัดความรู้เป็นแบบสอบถามถูกคิดจำนวน 20 ข้อ แบบวัดทัศนคติในด้านสังคมและการเมือง 12 ข้อ กับข้อสอบวัดความรู้เกี่ยวกับระบบกฎหมาย

และระบบการเมืองแบบเลือกคอม ถูกผิด 25 ข้อ แบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของระบบกฎหมายระบบสังคมและการเมืองแบบลิเคิร์ต (Likert) อีก 42 ข้อ อีก 2 แบบ เป็นการคัดเลือกข้อกฎหมายจากหลักสูตรที่เรียนในโรงเรียนมา เพื่อเปรียบเทียบหัวข้อเรื่องที่ศึกษาผลที่ได้รับในการเลือกเรียนของแต่ละคน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความแปรปรวน (Variance) ระหว่างเพศ โรงเรียน สถิติปัญหา ความรู้ทางสังคมศึกษาและอาชีพ และค่าความแปรปรวนร่วม (Covariance) ระหว่างทัศนคติและความรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยในทัศนคติหรือความรู้ความสามารถระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่มีแนวโน้มทางสถิติแสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองมีความ เชื่อถือในกฎหมาย ดำรง และรัฐบาลน้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม พบความแตกต่างเพียงเล็กน้อยในด้านความรู้ของทั้ง 2 กลุ่ม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความรู้ของนักเรียนในด้านกฎหมายได้รับการส่งเสริมมากขึ้นโดยเพื่อนที่เรียนวิชากฎหมายด้วยกัน
2. กฎหมายทั่วไปเกี่ยวข้องกับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ รัฐธรรมนูญ เริ่มเรียนรู้ก่อนระดับชั้น 12 และเพิ่มขึ้นด้วยการปฏิบัติ
3. นักเรียน 2 กลุ่มมีความเหมือนกันในเรื่องความ เชื่อมั่นอย่างมากในการใช้แบบเรียน
4. ในกลุ่มทดลองมีทัศนคติในทางบวกน้อยอาจ เป็น เพราะแบบทดสอบนี้ทำให้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายและระบบการเมืองมากขึ้น
5. ทัศนคติของนักเรียนต่อกฎหมายและการเมืองของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการต่างกันมีลักษณะคล้ายกัน

วิลเลียม เรย์ นอแซค (William Ray Nosack: 1975) ได้วิจัยเรื่อง "Law-Related Instruction As It Effects the Knowledge, Behavior, and Attitude of Junior High School Students" . โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาว่า การเพิ่มโปรแกรมการฝึกอบรมสำหรับครูให้มากขึ้นจะเพิ่มความ เข้าใจในกระบวนการทางกฎหมายในระบบประชาธิปไตยของนักเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะความรู้และทัศนคติของนักเรียนที่มีและสนับสนุนต่อการ เปลี่ยนแปลงในกระบวนการทางกฎหมายอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

ดำเนินการวิจัยโดยทำการศึกษาในโรงเรียน 10 โรงเรียนในรัฐยูทาห์ (UTAH) ระหว่างปีการศึกษา 1974-1975 โดยให้ครูที่ผ่านการศึกษอบรมทางด้านกฎหมาย และครูที่ไม่ผ่านการศึกษอบรมทางด้านกฎหมายทดลองสอนวิชากฎหมายแก่นักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความแปรปรวนร่วม (Covariance) วัดความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อน (Pre-test) และการทดสอบหลัง (Post-test) การทดสอบย่อยจำนวน 11 ครั้งเกี่ยวกับด้านทัศนคติ ทดสอบ 3 ครั้งในค่านความรู้ และ 3 ครั้งเกี่ยวกับด้านอุปนิสัย แล้วนำผลมาเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญของนักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่ได้รับการฝึกอบรมกับนักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม รวมทั้งวิธีสอนเกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้ฝึกอบรม ครูไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ทัศนคติ และการสนับสนุนในกระบวนการทางกฎหมายในสังคมประชาธิปไตย

เจมส์ คอฟฟ์แมน (James Coffman: 1978) ได้วิจัยเรื่อง "Law As A Subject of General and Liberal Study and It's Relation to Education Theory." ในเชิงพรรณนา สรุปได้ว่าในการพยายามให้ความรู้ทางกฎหมายแพร่หลายออกไปทำให้กฎหมายเป็นสิ่งยุ่งยากซับซ้อนสำหรับประชาชน ในขณะที่การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนสอนกฎหมายเพื่อไปประกอบอาชีพทางด้านกฎหมายได้ถูกปรับปรุงขึ้นอย่างมากมาย แต่การศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของประชาชนยังถูกละเลย การศึกษากฎหมายเพิ่มความเข้าใจในเรื่องสังคม การเมือง วัฒนธรรม และมีความสำคัญต่อกระบวนการศึกษาอย่างเสรี กฎหมายเกี่ยวข้องกับปรัชญา วรรณคดี วิทยาศาสตร์ในฐานะที่เป็นพื้นฐานของวัฒนธรรม โครงสร้างของประชาธิปไตยขึ้นอยู่กับคุณภาพของระบบกฎหมาย และส่งผลถึงระบบนั้นได้ในกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ประชาชนอเมริกันปัจจุบันเข้าใจผิดพลาดในการเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของกฎหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการประชาธิปไตยปัญหาหนึ่ง เกี่ยวข้องกับการฝึกฝนในโรงเรียนกฎหมายและในอาชีพนักกฎหมาย ทำให้เกิดผู้นำทางกฎหมายและมีผลต่อสาธารณชน การศึกษากฎหมายทั่วไปจะทำให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติและประโยชน์ของกฎหมาย จะช่วยให้กฎหมาย ระบบยุติธรรม และอาชีพนักกฎหมายแพร่หลายยิ่งขึ้น ความเข้าใจต่อกฎหมายทั่วไปและกระบวนการทางกฎหมายจนกระทั่งความเข้าใจนี้เข้ามาในทุก ๆ ด้านของระบบกฎหมายและระบบการเมือง เสรีภาพของทุกคนที่ได้รับจากรัฐธรรมนูญและการคุ้มครองโดยศาล แม้ว่าการละเลยในการเรียนรู้อกฎหมายจะได้รับความสนใจจากนักการศึกษาอาชีพ

ที่มีต่อกฎหมายในฐานะที่เป็นวิชาพื้นฐาน หลักสูตรกฎหมายอาจเพิ่มในวิชาประวัติศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์แต่ยังไม่มีการยอมรับหลักสูตรกฎหมายไว้เป็นวิชาทั่วไปในหลักสูตรโรงเรียน ในขณะที่การฝึกหัดครูยอมรับว่ากฎหมายเกี่ยวข้องกับการศึกษา แต่ยังไม่มีการเรียนกฎหมายเป็นวิชาพื้นฐาน มีโปรแกรมกฎหมายระดับต่ำกว่าปริญญาไม่กี่แห่งที่ยอมรับเป็นการเรียนอย่างเสรีในหลักสูตร และการศึกษากฎหมายทั่วไปยังไม่ได้รับความสำคัญในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

อัลเบิร์ต เพอร์รี่ พรูเอท์ (Albert Perry Pruett: 1978) ได้วิจัยเรื่อง "High School Students' Knowledge and Attitudes Toward Law" โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะความรู้และทัศนคติต่อกฎหมายของนักเรียน ดำเนินการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมจำนวน 800 คน กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมดได้รับการทดสอบจากแบบวัด "ความรู้และทัศนคติต่อกฎหมาย" (A Knowledge of Attitude Toward Law) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความแปรปรวน (Variance) ตามแบบวัดของนิวแมน โคลส์ (Newman-Keuls Procedure Inventory) และค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ของเพียร์สัน (The Pearson Product-Moment Correlation Procedure) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางกฎหมายและทัศนคติต่อกฎหมายมีมากพอที่จะปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางกฎหมายของนักเรียนและทัศนคติต่อกฎหมายของนักเรียน นักเรียนที่มีความรู้ด้านกฎหมายมากที่สุดมีทัศนคติที่ดีต่อกฎหมายมากที่สุดด้วย

มาร์โก เจ บายเออร์ลี (Margo J. Byerly: 1980) ได้วิจัยเรื่อง "The Status of Law-Related Education in Indiana Elementary Schools." โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของการศึกษากฎหมายในโรงเรียนประถมในรัฐอินเดียน่า ดำเนินการวิจัยโดยการจัดเตรียมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นครูที่สอนในระดับประถมจำนวน 309 คน จากโรงเรียนในรัฐอินเดียน่า คอบคำถามจำนวน 11 ข้อ แบบสอบถามจะส่งไปยังครูใหญ่ในโรงเรียน 5 แห่ง ทางไปรษณีย์เพื่อความมั่นใจว่าจะถึงผู้รับและได้คำตอบกลับคืนมา ผลการสำรวจข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ครูทั้งหมดในโรงเรียนระดับประถมในรัฐ

หัวข้อการสอน และ เชื่อว่าความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายจำเป็นสำหรับครูในระดับประถมศึกษาจะต้องรู้ เชื่อว่ากฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาจำเป็นต้องบังคับให้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการฝึกอบรมครูระดับประถมและในหลักสูตรระดับประถมในโรงเรียน และควรจะมีการฝึกอบรมในด้านกฎหมายให้มากขึ้นกว่าเดิม จากการศึกษานี้พบว่าครูทั้งก่อนประจำการและครูประจำการมีความต้องการฝึกอบรมกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา และเป็นข้อสนับสนุนว่าวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในรัฐอินเดียน่าควรมีโครงการช่วยเหลือครูในการฝึกอบรมนี้

สรุปวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีภายในประเทศเกี่ยวกับปัญหาจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชากฎหมายที่มุ่งให้นักศึกษาออกไปประกอบอาชีพทางด้านกฎหมายมากกว่าให้ผู้เรียนได้มีความคิดริเริ่มทางกฎหมาย หรือการนำไปใช้ การเรียนการสอนจึงเน้นในด้านทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นนักกฎหมายอาชีพ จึงสอนไปตามแนวของคนและการเรียนการสอนกฎหมายยังขาดอุปกรณ์ เช่น ห้องสมุดกฎหมาย

ในด้านวรรณคดีต่างประเทศเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนวิชากฎหมายในโรงเรียนว่าควรให้นักเรียนรู้จักใช้การคิดวิเคราะห์เหตุผล เพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การปรับปรุงหลักสูตร ตำรา วิธีสอน ครูผู้สอนจะต้องทำอยู่เสมอ การสอนวิชากฎหมายที่ได้ผลดีนั้นครูจะต้องมีความรู้ทางกฎหมาย และควรนำวิทยากรในด้านกฎหมายมาช่วยในการเรียนการสอนวิชากฎหมายในโรงเรียนด้วย ในด้านการวิจัยในต่างประเทศนั้นมีการวิจัยในด้านความแตกต่างของนักเรียนเกี่ยวกับเพศ วัย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และทัศนคติของนักเรียนที่มีผลต่อการเรียนวิชากฎหมาย และการเสนอให้วิชากฎหมายเข้าเป็นวิชาพื้นฐานในระดับการศึกษาต่าง ๆ